

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2019
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΕΜΠΤΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΑ004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ 90΄ ΛΕΠΤΑ

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε **μόνο τις απαντήσεις.**
4. Να αποφύγετε τη χρήση του όνοματός σας στις απαντήσεις σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρη πένα ανεξίτηλης μελάνης.** Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για πίνακες, διαγράμματα κλπ.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού και διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί με ένα (1) στοιχείο της στήλης Β. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς της στήλης Α και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Κίμωνας	α. Πέρσης βασιλιάς
2. Ονήσιλος	β. Επικεφαλής εκστρατείας των Ελλήνων στην Κύπρο
3. Αστάρτη	γ. Ποιητής της κυπροαρχαϊκής περιόδου
4. Στασίνος	δ. Βασίλισσα της Αιγύπτου
	ε. Βασιλιάς της Σαλαμίνας
	στ. Φοινικική θεά

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: 1β, 2ε, 3στ, 4γ

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η πόλη-κράτος προήλθε από τον οίκο της ομηρικής εποχής.
- β. Οι βασιλιάδες της Σαλαμίνας θάβονταν στα Τζελλάρκα.
- γ. Το αριστοκρατικό πολίτευμα ονομαζόταν και τιμοκρατικό.
- δ. Τα μέλη της Αθηναϊκής Ηγεμονίας είχαν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις μεταξύ τους.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:
α. ΣΩΣΤΟ
β. ΛΑΘΟΣ
γ. ΛΑΘΟΣ
δ. ΛΑΘΟΣ

A3. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 4 και ξεκινώντας από το αρχαιότερο. Η απάντησή σας να γραφεί στο τετράδιο απαντήσεων.

α. Μυκηναϊκή εξάπλωση στην Κύπρο

β. «Καλλίειος Ειρήνη»

γ. Αποικισμός Κιτίου από Φοίνικες

δ. Β΄ Ελληνικός Αποικισμός

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: 1α, 2γ, 3δ, 4β

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Α΄ Λυκείου Προσανατολισμού.

Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση.

Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται συγκεκριμένος αριθμός δεδομένων (π.χ. δύο [2] αίτια), οι σωστές απαντήσεις λαμβάνουν τις μονάδες που αναγράφονται στην επικεφαλίδα της απάντησης (π.χ. στο θέμα Γνωρίσματα [2x1 μονάδες] με κάθε σωστό γνώρισμα ο μαθητής / η μαθήτρια λαμβάνει 1 μονάδα, ενώ μέγιστος αριθμός γνωρισμάτων που βαθμολογείται είναι τα δύο [2]).

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται παρουσίαση συγκεκριμένου ιστορικού θέματος (π.χ. ορισμός της πόλης-κράτους), ο μαθητής / η μαθήτρια πρέπει να περιλάβει στη απάντηση όλα τα δεδομένα που απαιτούνται, για να λάβει τη βαθμολογία που ορίζεται εντός παρενθέσεως.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Μυκηναϊκός πολιτισμός

(δύο [2] αρχιτεκτονικά επιτεύγματα, δύο [2] λόγοι παρακμής)

(5 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Γνωρίσματα: (2 x 1 μονάδα)

- Κυκλώπεια τείχη.
- Θολωτοί τάφοι.
- Ανάκτορα.
- Μέγαρο.

Λόγοι παρακμής: (2 x 1,5 μονάδα)

- Οικονομική αποδυνάμωση / κλονισμός της οικονομίας των ανακτόρων / εμπορική κρίση λόγω της κατάλυσης του Χεττιτικού κράτους και των επιθέσεων: στην ανατολική Μεσόγειο / στους εμπορικούς σταθμούς και στις αποικίες / στην Κύπρο, τις ανατολικές ακτές της Μεσογείου και την Αίγυπτο.
- Επιδρομές των λαών της θάλασσας.
- Τερματισμός εμπορικών επαφών λόγω των καταστροφών στις παράκτιες περιοχές / στα παράλια της Εγγύς Ανατολής.
- Εσωτερικές διενέξεις.
- Δυναστικές έριδες.
- Συγκρούσεις ανάμεσα στα μυκηναϊκά κέντρα.

β. Περσική κυριαρχία στην Κύπρο

(δύο [2] πολιτικά ρεύματα, αφορμή και δύο [2] αίτια της κυπριακής επανάστασης)

(5 μονάδες)

Πολιτικά ρεύματα:

Αντιπερσικό / φιλελληνικό (Ονήσιλος) (1 μον.)

Φιλοπερσικό (Γόργος) (1 μον.)

Αφορμή Επανάστασης του Ονήσιλου

Έκρηξη της Ιωνικής Επανάστασης (1 μον.)

Αίτια της Επανάστασης του Ονήσιλου (2 x 1 μονάδα)

- Δυσφορία για την οικονομική αφαίμαξη / δυσανάλογα μεγάλος φόρος για τα κυπριακά βασίλεια (η Κύπρος στην 5^η Σατραπεία της Περσικής Αυτοκρατορίας).
- Φόβοι για τερματισμό της πολιτικής ανεξαρτησίας των κυπριακών βασιλείων / ένταξη στην 5^η Σατραπεία της Περσικής Αυτοκρατορίας.
- Στενές σχέσεις κυπριακών βασιλείων με τις ελληνικές πόλεις / τόνωση εθνικού αισθήματος.
- Αντιπερσική / φιλελληνική στάση.

B2. «Η σύνδεση της Κύπρου με τον μυκηναϊκό κόσμο επιφέρει βαθιές αλλαγές σ' όλους τους τομείς της ζωής και επηρεάζει την ιστορική πορεία του νησιού». Σε κείμενο 80-100 λέξεων να παρουσιάσετε και να αναπτύξετε τέσσερις (4) τομείς επίδρασης των Μυκηναίων στην Κύπρο.

(12 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Τομείς επιδράσεων (4 x 3 μονάδες)

- Γλώσσα:
εξέλιξη της αρκαδοκυπριακής διαλέκτου (1,5 μον.)
προέρχεται από τη μορφή της ελληνικής γλώσσας (1,5 μον.).
- Γραφή:
η Κυπροσυλλαβική γραφή που χρησιμοποιήθηκε στην Κύπρο (1,5 μον.)
άμεση σχέση με τα σύμβολα της Γραμμικής Β' (1,5 μον.).
- Θεσμοί:
(α) βασιλεία οργανωμένα διοικητικά και οικονομικά κατά το πρότυπο των μυκηναϊκών κέντρων / με όλες τις εξουσίες στον άνακτα / μονάρχη / βασιλιά (1,5 μον.)
(β) το ανάκτορο αποτελεί κέντρο του οικονομικού συστήματος / γραφειοκρατική οργάνωση των βασιλείων με μεγάλη ισχύ των γραφείων (1,5 μον.).
- Θρησκεία: υιοθέτηση της κρητομυκηναϊκής θρησκείας / του ελληνικού πάνθεου / του δωδεκάθεου / εισαγωγή ελληνικών θεοτήτων (1,5 μον.)
λατρεία της Αφροδίτης / του Απόλλωνα / του Ηφαίστου (1,5 μον.).
- Πολιτιστικά επιτεύγματα (3 σημεία): (3 X 1 μονάδα)
1) αρχιτεκτονική: οχυρώσεις / διοικητικά κέντρα / ταφική αρχιτεκτονική / χρήση πελεκητής πέτρας.
2) γλυπτική: αγάλματα / ειδώλια με μυκηναϊκά θέματα.
3) κεραμική: μυκηναϊκά αγγεία.
4) μικροτεχνία: μεταλλοτεχνία και κατεργασία σμάλτου και ελεφαντόδοντου.

B3. Σε κείμενο 80-100 λέξεων, αφού ορίσετε την έννοια της πόλης-κράτους, να αναφέρετε τα συστατικά της στοιχεία και να εξηγήσετε τη σημασία της για τους Έλληνες.

(13 μονάδες)

Ορισμός

μία οργανωμένη κοινότητα (1 μον.)
σε έναν συγκεκριμένο χώρο (1 μον.)
κάτω από μια εξουσία (1 μον.).

Συστατικά στοιχεία

(Από γεωγραφική άποψη):

ονομαζόταν πόλη / άστυ (1 μον.)
ένas χώρος εντός τείχους (τις περισσότερες φορές) (1 μον.)
ύπαιθρος χώρα / κώμαι (με διάσπαρτους μικρότερους οικισμούς) (1 μον.)
γύρω από αυτόν υπήρχε καλλιεργήσιμη γη (1 μον.).

(Από οργανωτική άποψη):

οι πολίτες (που ήταν κάτοικοι της πόλης-κράτους) (1,5 μον.)
το πολίτευμα / τρόπος άσκησης της εξουσίας (1,5 μον.).

Σημασία της πόλης-κράτους: (2 X 1,5 μονάδες)

- Ενεργή συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.
- Συναγωνισμός μεταξύ των πόλεων-κρατών για πρόοδο και ανάπτυξη.
- Επιτεύγματα του ελληνικού πολιτισμού.
- Ανάπτυξη τοπικισμού / εμφύλιες συγκρούσεις μεταξύ των πόλεων.
- Τροχοπέδη / εμπόδιο για τη δημιουργία ενιαίου ελληνικού κράτους.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Προσοχή:

Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.

Γ1.

A. Άγαλμα Κούρου του 6^{ου} αιώνα π.Χ. (Αρχαιολογικό Μουσείο, Φλωρεντία)

B. Κυπριακό άγαλμα άνδρα του 6^{ου} αιώνα π.Χ. (Kunsthistorisches Museum, Βιέννη)

Αφού μελετήσετε προσεκτικά τις πιο πάνω αναπαραστάσεις και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να εντοπίσετε τρεις (3) ομοιότητες και τρεις (3) διαφορές στα χαρακτηριστικά των πιο πάνω έργων αρχαϊκής **γλυπτικής**.

(15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

α. Ομοιότητες (3 x 2,5 μονάδες):

- Γυμνασμένο σώμα.
- Αριστερό πόδι μπροστά.
- Δεξί πόδι σταθερό.
- Σφικτές γροθιές.
- Χέρια κολλημένα στο σώμα.
- Μετωπικότητα (ευθεία στάση του σώματος).
- Μακριά μαλλιά.
- Κόμμωση περιποιημένη.
- Μεγάλα μάτια / αμυγδαλωτά μάτια.

Διαφορές (3 x 2,5 μονάδες):

- Το κυπριακό άγαλμα είναι ντυμένο / ο κούρος είναι γυμνός.
- Το κυπριακό άγαλμα φέρει γενειάδα.
- Το κυπριακό άγαλμα φέρει διάδημα / στεφάνι στο κεφάλι.
- Τα μαλλιά του κυπριακού αγάλματος απλώνονται στους ώμους του.

Σημείωση:

Αν ο μαθητής αναφερθεί στο αρχαϊκό μειδίαμα είτε ως ομοιότητα είτε ως διαφορά, να γίνεται αποδεκτό.

β. Να ονομάσετε δύο (2) ρυθμούς που εμφανίζονται στην ελληνική αρχιτεκτονική της αρχαϊκής εποχής.

(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ελληνικοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί: δωρικός (1,5 μ.) και ιωνικός (1,5 μ.)

Γ2.

[...] Η τεράστια επέκταση των Ελλήνων στα παράλια της Μεσογείου και του Ευξείνου Πόντου [...] δεν είχε μόνον συνέπειες οικονομικής φύσεως· είχε βασική σημασία για όλη την κατοπινή παγκόσμια ιστορία ως τις ημέρες μας, κυρίως για τον λόγο ότι σε όλες αυτές τις χώρες σκορπίσθηκε το σπέρμα του ελληνικού πολιτισμού. Αλλά και στην εξέλιξη του ίδιου του ελληνικού πολιτισμού είχε βαθειά επίδραση, γιατί διεύρυνε σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό τον πνευματικό ορίζοντα των Ελλήνων. Σε μια πόλη όπως η Μίλητος, που έκανε εμπόριο σε όλη την ανατολική Μεσόγειο, αλλά συνάμα είχε και πολύ στενές εμπορικές σχέσεις με την Σύβαρι στην Κάτω Ιταλία, τα πλοία της οποίας διέσχιζαν ολόκληρη την Μεσόγειο, συγκεντρώθηκαν, όπως ήταν επόμενο, γνώσεις για χώρες και λαούς όλου του τότε πολιτισμένου κόσμου, γνώσεις που ωθούσαν σε σύγκριση και βαθύτερη σκέψη. Έτσι προετοιμάσθηκε το έδαφος, όπου αργότερα, κατά τον 6^ο αιώνα π.Χ., αναπτύχθηκε η ιωνική φυσική φιλοσοφία και η ιωνική επιστήμη [...].

Ulrich Wilcken, *Αρχαία Ελληνική Ιστορία*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1976, σελ. 126

Αφού μελετήσετε με προσοχή το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εντοπίσετε δύο (2) στοιχεία στο παράθεμα, τα οποία αποδεικνύουν τη μεγάλη σημασία που είχε ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός.

(5 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σημασία του Β' Ελληνικού Αποικισμού: (2 X 2,5 μονάδες)

- Επέκταση του ελληνικού πολιτισμού στα παράλια της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου.
- Επίδραση στην εξέλιξη του ελληνικού πολιτισμού με τη διεύρυνση του πνευματικού ορίζοντα των Ελλήνων / γνώσεις για χώρες ή λαούς όλου του τότε πολιτισμένου κόσμου.
- Ανάπτυξη ιωνικής φυσικής φιλοσοφίας και ιωνικής επιστήμης.

β. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τέσσερα (4) αίτια του Β' Ελληνικού Αποικισμού.

(10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αίτια Β' Ελληνικού Αποικισμού: (4 x 2,5 μονάδες)

- Συγκέντρωση καλλιεργήσιμης γης στα χέρια λίγων.
- Αύξηση πληθυσμού.
- «Στενοχωρία» (μητροπόλεων).
- Εσωτερικές πολιτικές κρίσεις οδηγούσαν τους πολιτικά ηττημένους σε απομόνωση.
- Έλλειψη / αναζήτηση πρώτων υλών / μετάλλων.
- Αναζήτηση νέων αγορών για την προμήθεια και την πώληση αγαθών.
- Πείρα στη ναυσιπλοΐα / γνώσεις για τους θαλάσσιους δρόμους και τις περιοχές εγκατάστασης.
- Ριψοκίνδυνος χαρακτήρας.

γ. Να ονομάσετε ένα άλλο παράδειγμα μετακίνησης πληθυσμών από οποιαδήποτε ιστορική περίοδο.

(2 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Παράδειγμα μετακίνησης πληθυσμών: (1 x 2 μονάδες)

- μυκηναϊκή εξάπλωση / μυκηναϊκός αποικισμός της Κύπρου.
 - φοινικικός αποικισμός Κιτίου.
 - μετοικεσία Κυπρίων.
 - μετακινήσεις γερμανικών φύλων.
 - μετακινήσεις σλαβικών φύλων / σκλαβηνίες
 - αποικισμός του Νέου Κόσμου.
 - μετακινήσεις εβραϊκών πληθυσμών κατά τη ρωμαϊκή εποχή / τον μεσαίωνα / την σύγχρονη εποχή.
 - μεταφορά αφρικανικών πληθυσμών στην αμερικανική ήπειρο.
 - αστυφιλία / μετακίνηση πληθυσμών από την ύπαιθρο προς τα αστικά κέντρα.
 - πρόσφυγες μικρασιατικής καταστροφής.
 - Παλαιστίνιοι πρόσφυγες.
 - πρόσφυγες τουρκικής εισβολής.
 - πρόσφυγες συριακού εμφυλίου.
- ή οποιαδήποτε άλλη μετακίνηση πληθυσμού τεκμηριώνεται ιστορικά

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ